

SKÖTSELPLAN FÖR PÄIVÄVUOMA NATURRESERVAT

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 ALLMÄN BESKRIVNING	2
1.1 Syftet med Päivävuoma naturreservat	2
1.2 Uppgifter om naturreservatet	2
1.3 Beskrivning av området	3
1.3.1 Allmän beskrivning	3
1.3.2 Historik och nuvarande markanvändning, kulturmiljöer	4
1.3.3 Intressen för allmänheten, friluftsliv och turism	4
2 PLAN	5
2.1 Övergripande mål för skötseln	5
2.2 Generella riktlinjer för skötseln	5
2.3 Skötsel	5
2.3.1 Natur	5
2.3.2 Information, turism och friluftsliv	6
2.4 Sammanfattning och prioritering av åtgärder	7
2.5 Finansiering	7
2.6 Naturvårdsförvaltning	7
2.7 Dokumentation, övervakning och uppföljning	7
2.7.1 Övervakning av reservatets värden	7
2.7.2 Uppföljning	7
Källor	8

BILAGOR

- A. Översiktskarta
- B. Skötselkarta
- C. Ortofotokarta
- D. Vegetationskarta
- E. Våtmarksinventeringskarta
- F. Karta över vinterbilbasväg
- G. Natura 2000 - naturtyper och arter

1 ALLMÄN BESKRIVNING

Skötselplanen anger riktlinjerna och målen för skötseln av Päivävuoma naturreservat. Vid skötseln skall förutom reservatsföreskrifterna andra aktuella regelverk och riktlinjer beaktas. Päivävuoma ingår i det europeiska nätverket Natura 2000 och är enligt våtmarksinventeringen klassad till högsta bevarandeklass.

1.1 Syftet med Päivävuoma naturreservat

Syftet med reservatet är att bevara den biologiska mångfalden samt att vårda och bevara områdets värdefulla naturmiljö med sin mosaik av våtmarker, sjöar och skogar. Områdets opåverkade karaktär och dess variationsrika våtmarker med bland annat strängflarckärr, strängblandmyrar, topogena kärr, mader och sumpskogar ska bevaras. Det rika fågellivet inom området ska skyddas. Reservatet syftar även till att utveckla områdets naturkvalitéer. Inom ramen för syftet skall reservatet ge möjlighet till naturupplevelser, friluftsliv, vetenskaplig forskning samt traditionell hävd av våtmarker.

Syftet ska nås genom att:

- Inget skogsbruk bedrivs i området.
- Områdets orördhet bibehålls genom att exploateringar och arbetsföretag i området förhindras.
- Området sköts enligt fastställd skötselplan.

1.2 Uppgifter om naturreservatet

Reservatets namn: Päivävuoma naturreservat

Kommun: Gällivare

Lägesbeskrivning: 15 km SO om Nattavaara
Kartblad 27K

Area: 2 760 ha

Naturtyper:	Mjukmattemyr frodig	2 ha
	Mjukmattemyr mager	93 ha
	Barrskog av frisk ristyp	209 ha
	Barrskog av fuktig-våt ristyp	174 ha
	Barrskog av lavristyp	374 ha
	Barrskog av lavtyp	49 ha
	Barrskogskärr	20 ha
	Fastmattemyr frodig	26 ha
	Fastmattemyr mager	145 ha
	Frisk lövskog	17 ha
	Fuktig lövskog	9 ha
	Lösbottenmyr frodig	227 ha
	Lösbottenmyr mager	1108 ha
	Lövskogskärr	1 ha
	Risrik skogsmyr	3 ha
	Ristuvemyr med högvuxet ris	59 ha
	Sumpkärr	108 ha

2003-06-05

511-2031-00
2502188

	Vatten	83 ha
	Videkärr	53 ha
Fastigheter och ägare:	Båtheden 1:1, Solmyran 1:3, 1:4 , Staten genom Naturvårdsfonden. Båtträsk 1:3, privat.	
Samebyar:	Gällivare	
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen i Norrbottens län	

1.3 Beskrivning av området

1.3.1 Allmän beskrivning

Päivävuoma naturreservat ingår i det Europeiska nätverket Natura 2000 (SE0820618) och utgörs till största delen av aapamyrlandskap enligt art- och habitatdirektivet (rådets direktiv 92/43/CEE du Conseil av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda växter och djur). Aapamyrlandskap definieras som större myrkomplex som domineras av kärr i de centrala delarna. Exempel på naturtyper som kan ingå är strängflarkkärr, blandmyrar, nordliga mossar av rostvitmossatyp, topogena och soligena kärr, backkärr och sumpskogar. Aapamyrlandskap är nordliga och inom EU återfinns dessa till stor del inom Norra Sverige och Finland.

Våtmarkskomplexet har fått högsta naturvärdesklass (Klass 1) i länsstyrelsens pågående våtmarksinventering.

Reservatet är ett åskådligt exempel på en orörd blandmyr med restgölar. Omgivande terräng domineras av moränlinder som formats av upprepade äldre isrörelser från nordväst. Den senaste inlandsisen har däremot efterlämnat mycket få spår inom området. Terrängen är således ett välbevarat, relik landskap där jordlager och ytformer huvudsakligen är resultatet av äldre istider.

I Solmyrans dalgång låg efter den senaste nedisningen en istunga kvar. Spår efter istungans tillbakadragande finns i anslutning till våtmarken i form av ett antal israndsrännor och glacifluviala skvalrännor som löper i riktning syd-nord.

Berggrunden utgörs enligt Ödmans berggrundskarta av granit. Längst ner i sydost berörs ett mindre område av kalk.

Våtmarkskomplexets nordvästra del, Päivävuoma, utgörs av en 5 x 2,5 km stor relativ enhetlig yta. Mot sydost smalnar myren av och övergår till Solmyran.

Den norra delen avvattnas av Päiväjoki som rinner västerut ner mot Råneälven. Den södra delen avvattnas av Solälven. Ett flertal tjärnar och gölar finns främst i nordväst samt i Solmyrans centrala del. Myrkomplexet ansluter i södra delen till naturreservatet Pellokielas med en medelålder på skogen som är mellan 300 och 400 år. De äldsta träden har daterats till en ålder av 550 år.

Våtmarkskomplexets vegetation domineras av fattigkärrstyper. Päivävuoma i nordväst utgörs av stora sammanhängande strängblandmyrar med flarkar, gölar och strängar som bildar ett rutmönster. Strängarna är bitvis ej sammanhängande. Söder om Päiväjoki ligger strängarna något tätare med är även här bitvis icke sammanhängande. De utgörs av risvegetation och kan vara upp till 70-80 cm höga.

Strängflarkkärr finns främst på Solmyran. Dessa utgörs av lösbottenflarkar med diffusa strängbildningar av fastmattevegetation. På många ställen övergår flarkarna till topogena lösbottenkärr.

På norra sidan av Solmyran, upp mot Solbergsbackarna förekommer soligena kärr. Dessa utgörs av en mosaik av strängar flarkar, fastmattekärr och riskärr. I sluttningen finns källor som mynnar ut i skogsbeväxta dråg.

Mader finns längs Päiväjoki och Solälven. Längs Päiväjoki meandrar bäcken bitvis och längs dessa sträckor omges den av lövskog. Sumpskogar förekommer i sluttningarna ner mot myren i nordväst.

Våtmarken är känd för sitt rika fågelliv. Fågellivet är störst vid strängmyrarna med blöta flarkar och gölar samt längs bäckmaderna. Det är här man finner många av vadarna som t.ex. myrsnäppa och dvärgbeckasin. Mosaiken av vidsträckta strängmyrar, mader, blöta kärr och torrare blandmyrar bidrar till artrikedomen. Under en myrfågelinventeringen, som utfördes i början av juni 1987 av Norrbottens Ornitologiska Förening, noterades ett stort antal vadare, bl a 25 st myrsnäppor, 67 st brushanar, 16 st svartnäppor och 5 st dvärgbeckasiner. På fastmarksholmarna håller lavskrika, spillkråka, tjäder, rödstjärt, talltita och lappmes till. Rovfåglar som t.ex. blå kärrhök kan ses seglande över våtmarkerna letandes efter byten. Många av Päivävuomas myrtyper är svårframkomliga, vilket i sig ger ett skydd för fåglarna. I juni 2001 utförde länsstyrelsen en ny fågelinventering. På Päivävuoma sågs då 55 arter.

1.3.2 Historik och nuvarande markanvändning, kulturmiljöer

Området har nyttjats av samerna under lång tid och rennäring bedrivs idag inom reservatet. Inom området finns äldre bebyggelse lämningar, härdar samt ett rengärde.

Spår av slätter förekommer bl.a. i form av rester av lador i anslutning till bäcken. En stig som går mellan Tieurevaara och Solberget passerar myren. Väster om Solberg finns ett mindre område som är påverkat av dikning som är utfört i syfte att förbättra slättern.

Omgivande skogar är till stor del påverkade av modernt skogsbruk.

1.3.3 Intressen för allmänheten, friluftsliv och turism

För allmänheten är det främst det vetenskapliga värdet som bör lyftas fram. Anläggningar för friluftslivet är inte prioriterade inom området. Skoterleden ”Malmens väg” följer myren från söder till norr. I södra delen ansluter myren mot en väg.

2 PLAN

2.1 Övergripande mål för skötseln

Målet för skötseln av Päivävuoma naturreservat är att lämna naturen för fri utveckling. Om det blir aktuellt med restaureringsåtgärder i de mer triviala skogsdelarna, restaurering samt återupptagande av traditionell hävd av våtmarker eller åtgärder till skydd för fornlämningar ska dock skötselplanens mål inte hindra detta. Områdets stora naturvetenskapliga värden som referensobjekt ska bevaras intakta. Vid planering av friluftslivet ska hänsyn tas till de mycket höga ornitologiska värdena samt de naturvärden som finns i området.

Skötseln av Päivävuoma naturreservat ska bedrivas så att:

- Områdets höga naturvärden bevaras för framtiden.
- Områdets naturliga hydrologi bevaras.
- Arter som karaktäriserar området ska ha möjlighet att fortleva i livskraftiga populationer och hitta platser för födosök, skydd, rastning och reproduktion.
- Friluftslivet kan existera utan större påverkan på djur, natur och kulturvärden.

2.2 Generella riktlinjer för skötseln

Riktlinjer för skötseln av Päivävuoma naturreservat är att:

- Lämna myrmosaiker, vattendrag, sjöar, skogsklädda myrholmar och övriga värdefulla biotoper för fri utveckling.
- Låta översvämningar, brand, stormfällningar m.m. ingå som en naturlig del i områdets långsiktiga dynamik.
- Vara restriktiv med uppförande av anläggningar för friluftslivet, framförallt inom viktiga häckningslokaler för störningskänsliga fåglar.

2.3 Skötsel

Hela Päivävuoma naturreservat betraktas som ett enda skötselområde.

2.3.1 Natur

Päivävuoma är en unik myr med tanke områdets hydrologiska orördhet, de ornitologiska värdena och myrens storlek. Med den kunskap som finns idag anses myrens tillstånd vara gynnsamt. Det finns visserligen spår av avverkningar samt ett dike som går genom området men inga aktiva skötselåtgärder krävs enligt nuvarande bedömning för att bevara eller öka områdets naturvärden. Området ska tills vidare lämnas till fri utveckling.

Natur

Skötsel mål:

- Naturen ska lämnas till fri utveckling.

Restaureringsåtgärder/engångsåtgärder:

Inga restaureringsåtgärder.

Löpande skötsel:

Ingen löpande skötsel

2.3.2 Information, turism och friluftsliv

För friluftslivet ska orördheten, fågellivet och myrens naturvärden lyftas fram. Inom området finns idag inga anläggningar för friluftslivet.

Information, turism och friluftsliv

Skötsel mål:

- Information ska leda till bättre kunskap om myrar i allmänhet och Päivävuoma i synnerhet. Informationen ska även tydligt redovisa vilka föreskrifter som gäller inom reservatet

Restaureringsåtgärder/engångsåtgärder:

- Reservatet ska utmärkas enligt gällande standard
- En informationsskylt för Päivävuoma NR ska sättas upp vid informationsstället för Pellokielas NR, se Bilaga B.
- En informationsskylt ska sättas upp vid vägen i reservatets nordostliga spets, NO om sjön Venetjärvi, se Bilaga B.
- En broschyr som berättar om områdets naturvärden, föreskrifter samt om EU:s LIFE-fond ska produceras.
- Vägskyltning till reservatet, förslagsvis en skylt vid Murjek. Kan kompletteras vid behov.

Löpande skötsel:

- Informationstavlor i och i anslutning till reservatet ska kontrolleras kontinuerligt (minst vart 6:e år) och ersättas med nya vid behov.
- Gränsmarkeringar ska kontrolleras kontinuerligt (minst vart 12:e år) och åtgärdas vid behov.

2.4 Sammanfattning och prioritering av åtgärder

Restaureringsåtgärder / engångsåtgärder	När	Var	Prioritet (1-3)
Markering av reservatsgränser	2003	Se Bilaga C	1
Framtagning och utplacering av informationstavlor	2003	Se Bilaga B	1
Utplacering av vägs skyltar	2003		
Ta fram broschyrer och foldrar om NR	2003	Turistbyrån Gällivare	2
Upprätta en parkeringsplats vid reservatsgränsen	2003	Se Bilaga B	1
Löpande skötsel	När	Var	Prioritet (1-3)
Kontroll och byte av informationsskyltar	Vart 6:e år	Se punkt 2.3.2	
Kontroll av gränsmarkeringar	Vart 12:e år		

2.5 Finansiering

Åtgärd	Finansiering
Gränsmarkering	50% LIFE, 50% vårdanslag
Information:	
Wägs skyltar	50% LIFE, 50% vårdanslag
Informationsskyltar	50% LIFE, 50% vårdanslag
Broschyrer	50% LIFE, 50% vårdanslag

Den löpande skötseln skall finansieras genom statliga medel, det sk. vårdanslaget. Därutöver kan andra finansieringar tillkomma som till exempel kommunala medel, EU-medel, beredskapsmedel och arrendeintäkter. För varje specifikt reservat kan uppgifter inhämtas från naturvårdsförvaltaren.

2.6 Naturvårdsförvaltning

Länsstyrelsen i Norrbottens län är förvaltare av naturreservat. Skötsel samt årlig dokumentation av skötselåtgärder utförs av den som ålagts skötseln efter upphandling eller överenskommelse med Länsstyrelsen i Norrbottens län. Detta innebär att den ansvarige för skötseln ska utföra de praktiska åtgärderna enligt skötselavtal samt redovisa detta till förvaltaren.

2.7 Dokumentation, övervakning och uppföljning

2.7.1 Övervakning av reservatets värden

De ingående habitatens utbredning och bevarandestatus ska övervakas och dokumenteras vart 6:e år.

2.7.2 Uppföljning

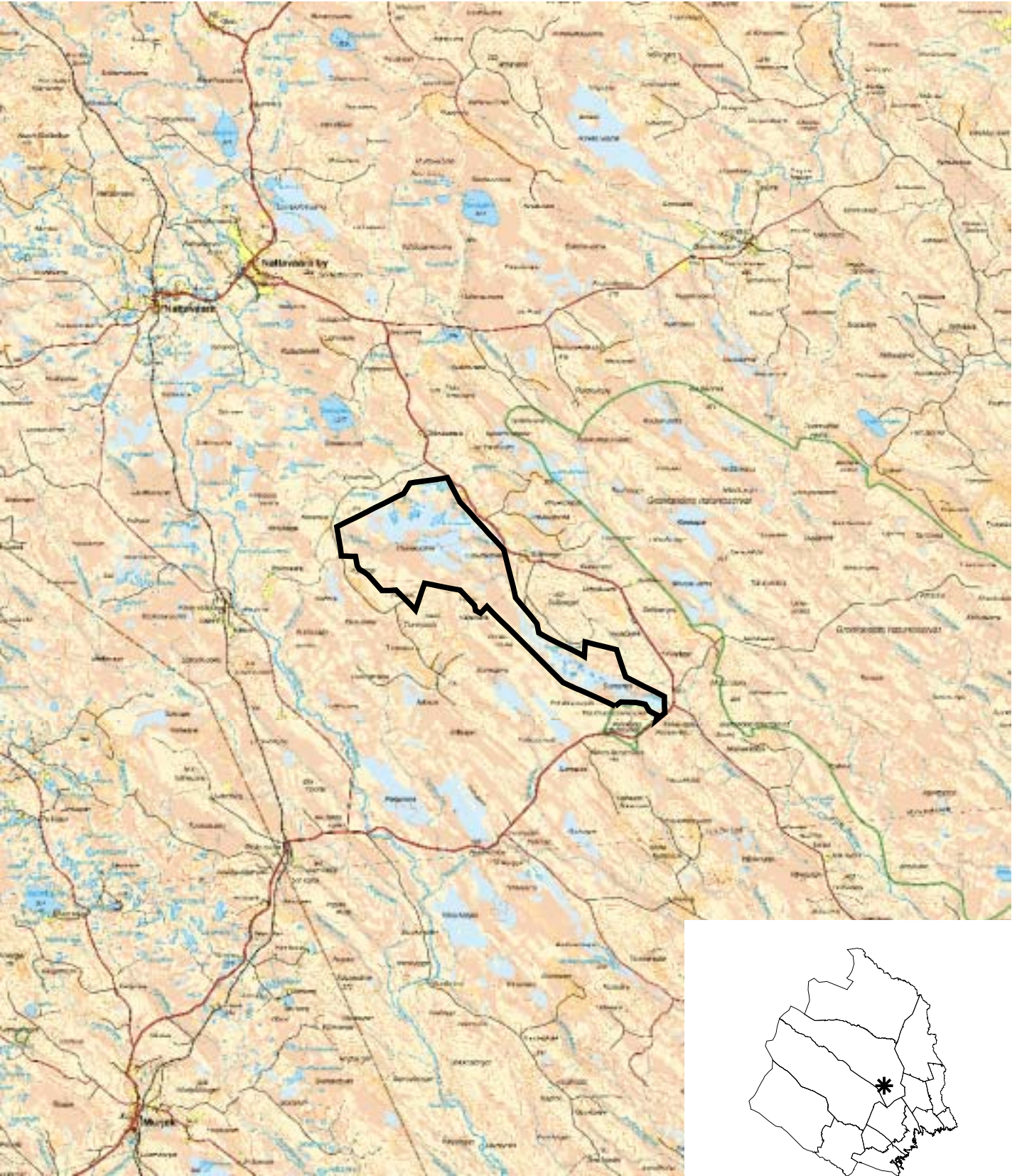
Den fågelinventering som gjordes 2001 ska följas upp vart 6:e år. En uppföljning av effekten av skötselåtgärderna med utgångspunkt från reservatets syfte ska ske vart 12:e år. Då ska utvärderas om åtgärderna haft avsedd effekt och om naturvärdena i reservatet påverkats eller förändrats p.g.a. markslitage, störningar, besöksfrekvens mm.

Källor

- Våtmarksinventeringen i Norrbottens län, Backe, S. och Johansson, O. 1996. Område 27K1H02 Päivävuoma.
- Länsstyrelsen i Norrbottens län, 1980. Naturreservatet Pellokielas. Naturinventering. Rapport 1980:8.
- Norrbottens Ornitologiska Förening. 1987. Redovisning av myrfågelinventering vid trakten av polcirkeln. Opublicerad. 1987.
- Länsstyrelsen i Norrbottens län, S Backe. 2001. Fågelinventering av Stormyran, Rappomyran, Päivävuoma och Tervavuoma. Opublicerad.
- SGU. Yttrande angående reservatsförslaget 2003-03-28.

Päivävuoma naturreservat

Blå kartan: 27K
Skala 1:200 000

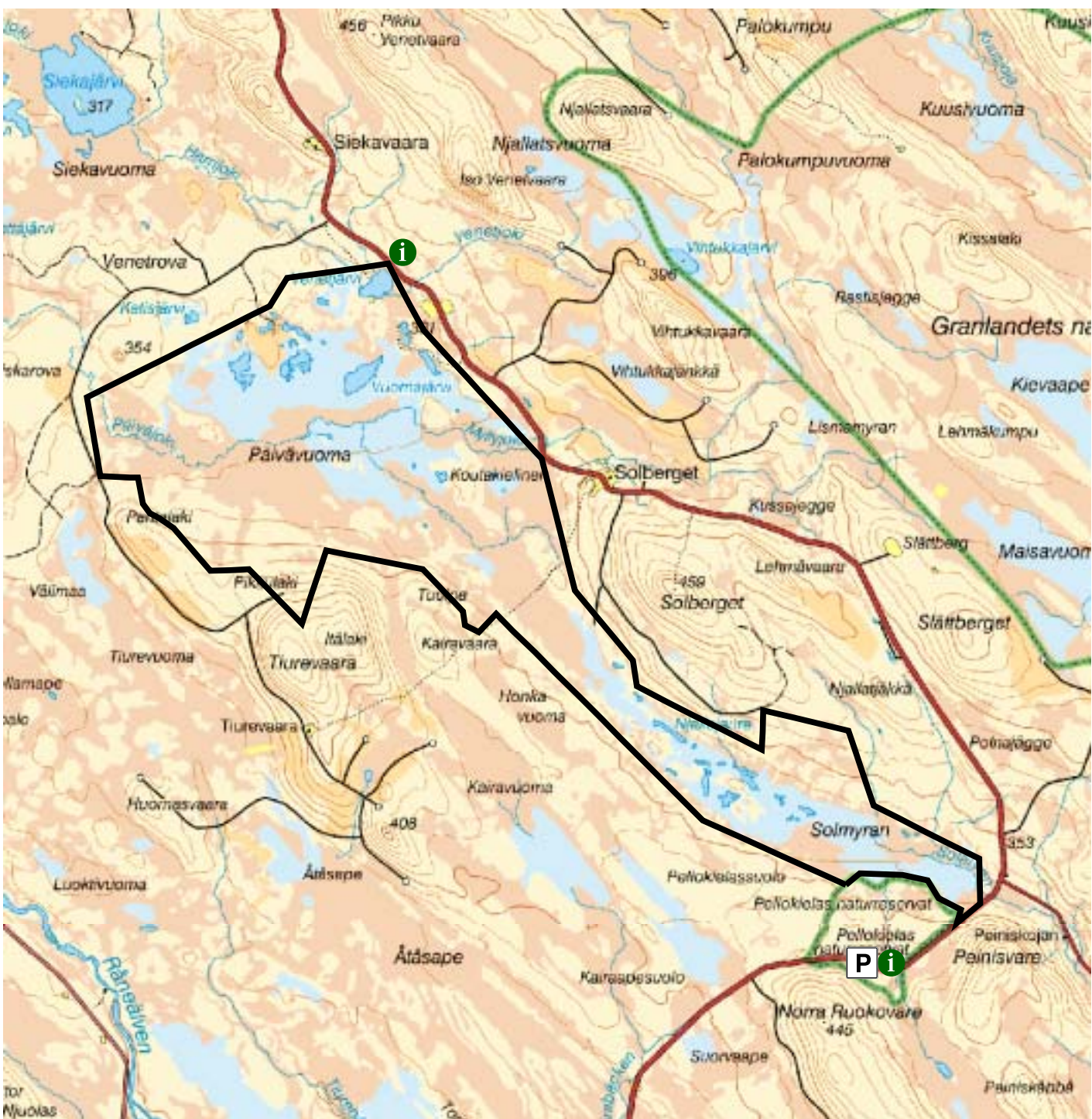
 Reservatsgräns

Päivävuoma naturreservat

Skötselkarta

Skala 1:80 000

0 1 2 3 4 Kilometer

 Reservatsgräns

 Informationsskylt

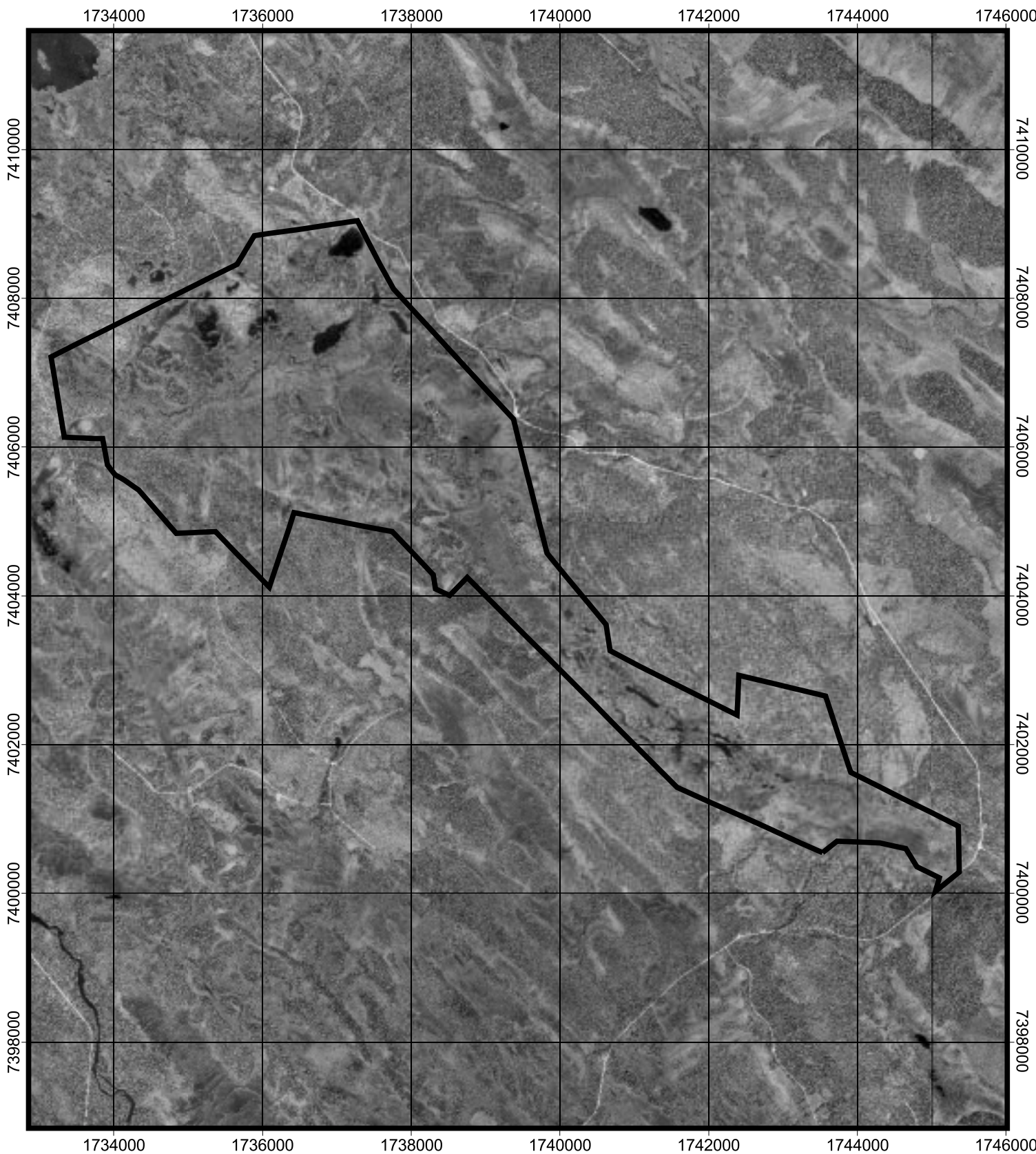
 Parkeringsplats

Päivävuoma naturreservat

Ortofotokarta

Skala 1:70 000

 Reservatsgräns

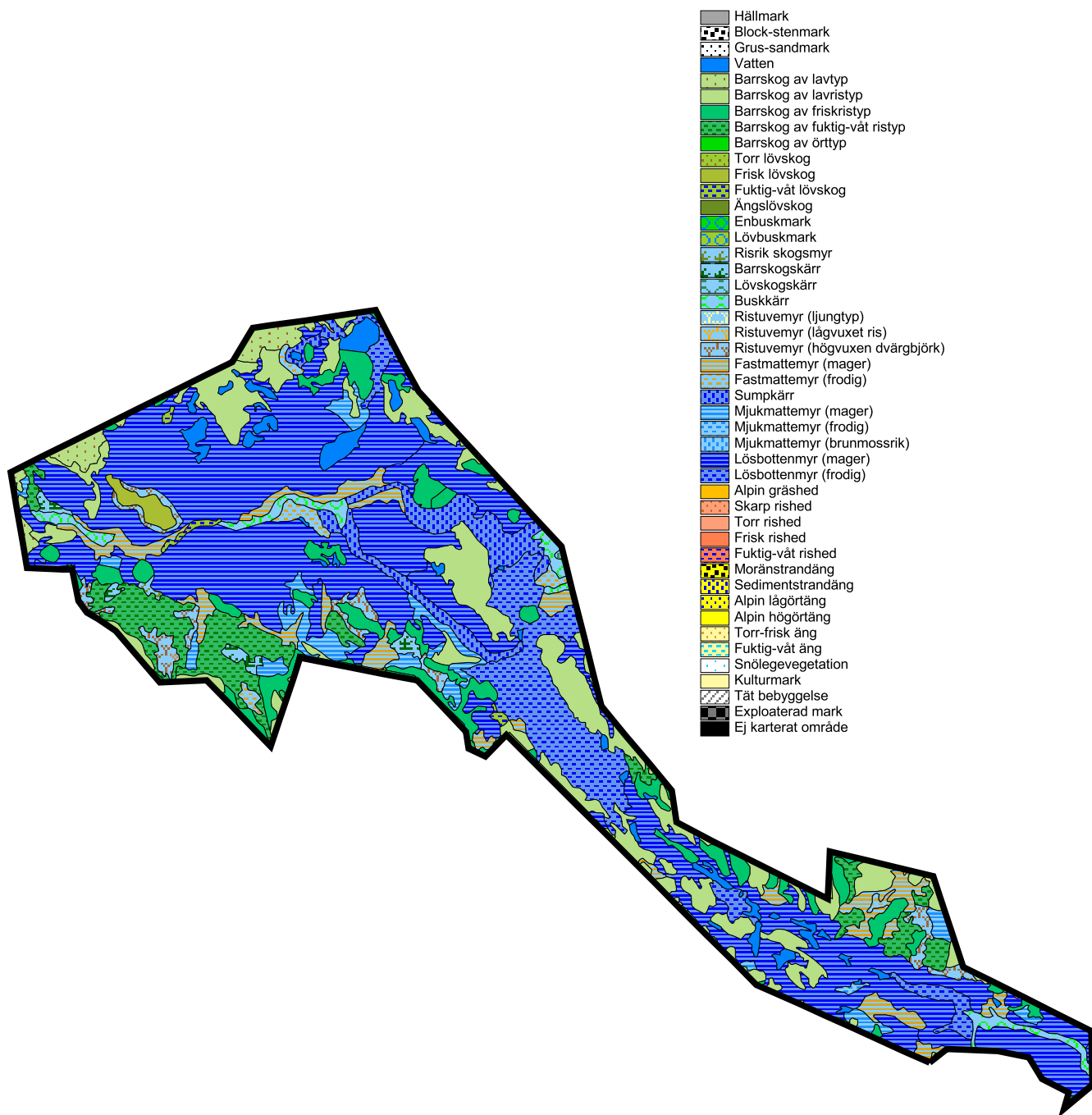
0 1 2 3 4 Kilometer

Päivävuoma naturreservat

Vegetationskarta

Skala 1:70 000

- Hällmark
- Block-stenmark
- Grus-sandmark
- Vatten
- Barrskog av lavtyp
- Barrskog av lavristyp
- Barrskog av friskristyp
- Barrskog av fuktig-våt ristyp
- Barrskog av örttyp
- Torr lövskog
- Frisk lövskog
- Fuktig-våt lövskog
- Ångslövskog
- Enbuskmark
- Lövbushmark
- Risrik skogsmyr
- Barrskogskärr
- Lövsogskärr
- Buskkärr
- Ristuvemyr (ljungtyp)
- Ristuvemyr (lågvoxet ris)
- Ristuvemyr (högvuxen dvärgbjörk)
- Fastmattemyr (mager)
- Fastmattemyr (frodig)
- Sumpkärr
- Mjukmattemyr (mager)
- Mjukmattemyr (frodig)
- Mjukmattemyr (brunnmossrik)
- Lösbottenmyr (mager)
- Lösbottenmyr (frodig)
- Alpin gräshed
- Skarp rished
- Torr rished
- Frisk rished
- Fuktig-våt rished
- Moränstrandäng
- Sedimentstrandäng
- Alpin lågörtäng
- Alpin högörtäng
- Torr-frisk äng
- Fuktig-våt äng
- Snölegevegetation
- Kulturmark
- Tät bebyggelse
- Exploaterad mark
- Ej karterat område

 Reservatsgräns

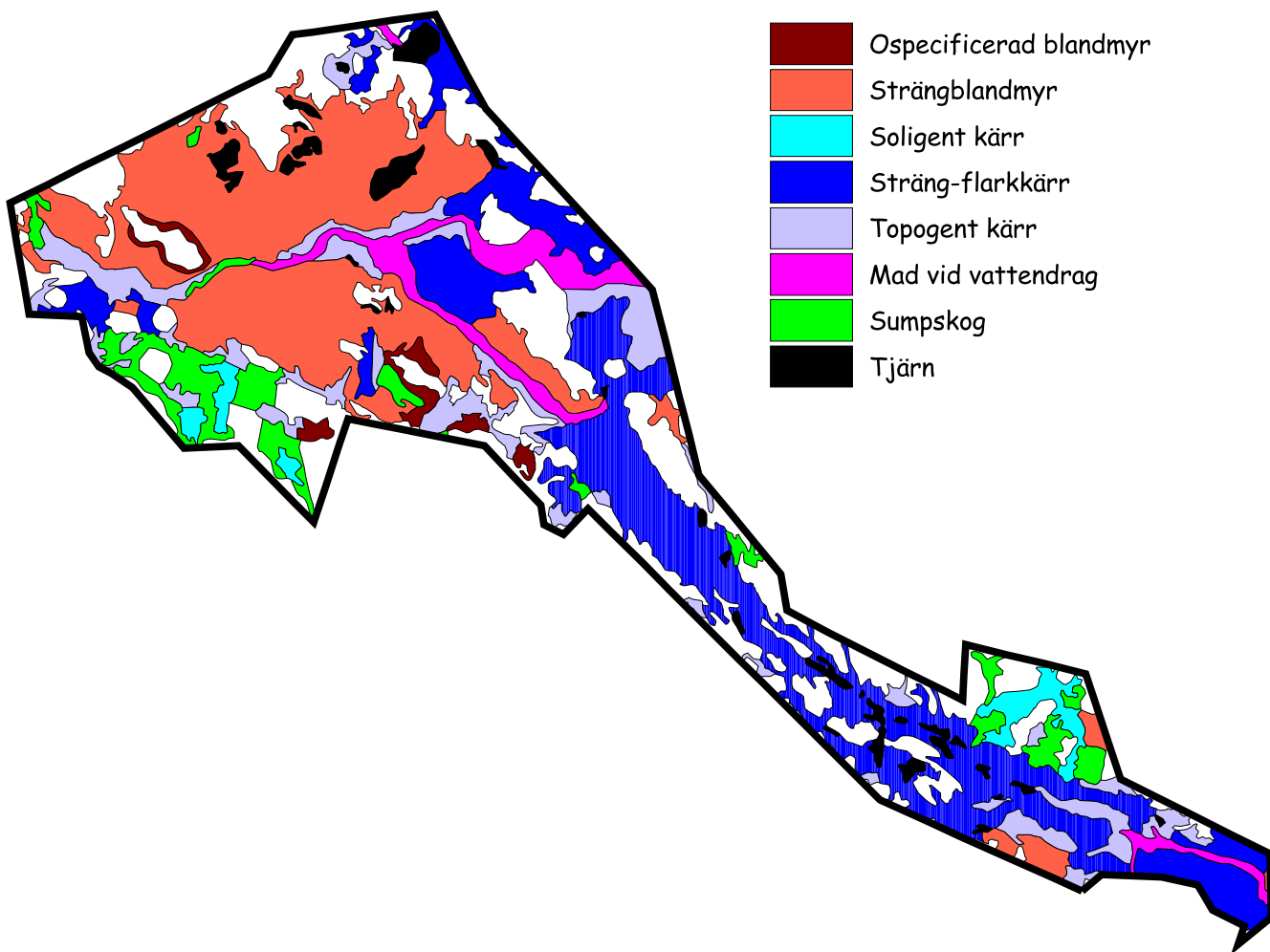
0 2 4 6 8 Kilometer

Päivävuoma naturreservat

Resultat från våtmarksinventeringen
19960830

Skala 1:70 000

 Reservatsgräns

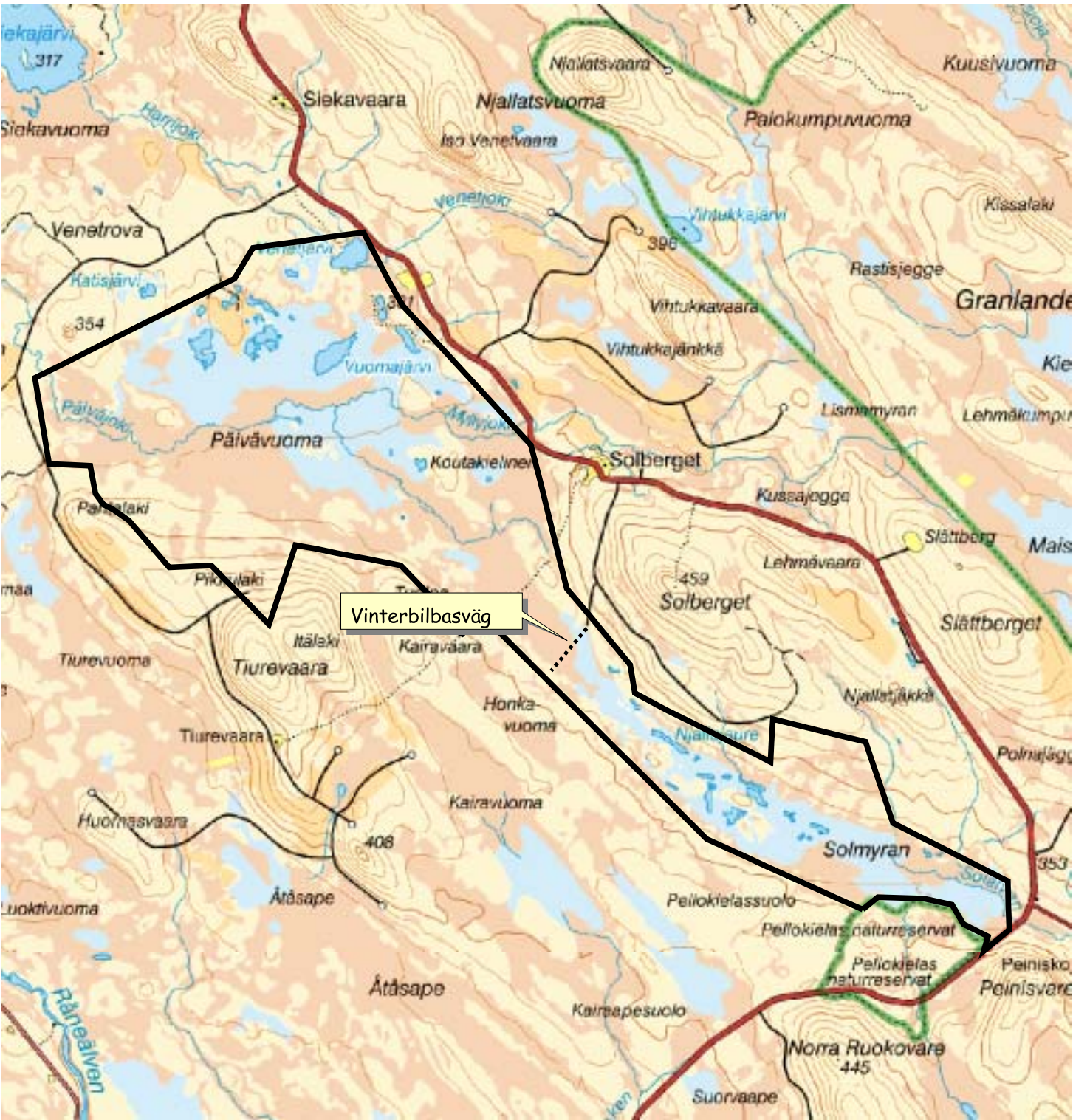
0 2 4 6 Kilometer

Päivävuoma naturreservat

Skala 1:70 000

 Reservatsgräns

 Vinterbilbasväg

0 3 6 Kilometer

Naturtyper och arter i Päivävuoma

Beskrivningarna för naturtyperna är tagna från boken "Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000" (Naturvårdsverkets förlag).

*) : prioriterad naturtyp

Kod: hänvisar till habitatdirektivet.

Namn: Namn på naturtypen enligt habitatdirektivet

% : procentuell täckning av naturtypen i hela objektet

Kod	Namn	Area ha	%	Kort beskrivning
6450	Nordliga boreala alluviala ängar	100	4	Gräsmarker utefter vattendrag norr om den naturliga Norrlandsgränsen. De alluviala ängarna översvämmas periodvis under sommarhalvåret. Typen används eller har använts som slåttermarker. Markerna får ej ha vuxit igen med träd- och buskvegetation.
3210	Naturliga större vattendrag av fennoskandisk typ	10	0 ¹	Mer eller mindre naturliga älvar och åar med relativt klart vatten. Under våren uppträder ofta höga vattenstånd. De stora variationerna i vattenstånd under året skapar strandmiljöer med hög biologisk mångfald.
3160	Oligo-mesotrofa sjöar	70	3	Naturliga sjöar och vattensamlingar vars vatten har brunfärgat av torv eller humussyror. Sjöarna omges i regel av gungflyn med såväl vertikal som horisontell torvtillväxt. Sjöarna har ett lågt pH, ofta pH 3-6.
*7310	Aapamyrar	1750	63	Myrkomplex som består av blandmyrar med sträng- och flarkkärr. Aapamyrar är bäst utvecklade i norra Skandinavien. Myrområdena är bra häckningsplatser och rastplatser för flera olika fågelarter.
*9010	Västlig taiga	800	30	Naturliga, gamla, boreala naturskogar som utvecklas naturligt efter brand eller omfattande stormfällningar. Dessa skogar kan ha en viss mänsklig påverkan genom exempelvis plockhuggning men de har aldrig omfattas av större kalavverkningar.

¹ arealen är mindre än 0,5%

Fåglar: blå kärrhök, sångsvan, spillkråka, tjäder, brushane, trana, silvertärna, hökuggla, myrsnäppa, lappmes, sädgås, lavskrika

Övriga djur: lodjur

Växter: inga anmälda